

Handwritten notes: 424(21) rules

6 MAR 1940
PP. 1-8
Tsa Lapa

Indexed
3p. (4/3)

K 32/27
S Naoo
P.O. Leunwpoort
via Hammertbos
Tel. 27/4/100

Domestic life and rules for behaviour.

ka - seoto-xoto bare mosadi ke
Lapa monna ke Kromo. Mosadi
o laola dikyana le dilō kamoko
tša ntlo, ke pitša a ka e adima
yō a rataxo kañtlē le xo bolēlla
monna le sekyana kapa moropo
a se adima jōla. monna o busa
lesaka la dikromo xoba dipudi
kapa dintu, ke xore monna a
ka adima ya mongwē Kromo
xoba dipudlō kañtlē le mosadi.
Mosadi le yēna ona le seatla
mo sakenng, ke xore ona le Kromo
tše e leso tša xaxwē tšha a
ka se tše a adima motho Kromo.
Mo xare xa dikromo tša monna
mo sakenng bana ba swaetwē
tša bōna, mošemanane kapa
ngwanenyana o ya swaelwa
ke papaxwē. Xe papabōna a
ba swaetše ke xōna a tšebisa
mosadi namane ya Kromo e la
ke e swaetše mošemanane xoba

Lapa

mošetana. le mo dirkung
 bana ba fiwa tsa bona xore
 mothla papabona xobammanabona
 a xwaxo, yo mongwe le yo mongwe
 a tle a tsebe tsa xaxwe, ba se ke
 ba lwa. xe xo xwile mmanako
 jete, mošetana o dumellwa xore
 mo meseseng ya mmaxwe a
 kxethê ye a e batlaxo, mošemare
 yena xa a fine selo, le yena
 mothla xo xwilexo papaxo o
 swanela xo kxetha se a se
 rataxo mo diaparong tsa
 fataxwe. mosadi booto-xoto o be
 a sa xwalelwê dikxong ke
 monna, e be e le tširo ya mosadi
 yo mongwe le yo mongwe wa
 Banjathla xo itwallela
 ithwalêla dikxong. molaô wa
 Kwotla ya bona banna ba
 xafathla, e be e xe mosadi a
 tswa kromong a fete tswa
 Kwotleng a tsoele lexong.

Lapa

xe mosadi a be a ka feta
 kwotleng a seke a Hókêla
 lexong, banna ba be ba mo
 xanela xo tšaka mōllō kwotleng
 ka xore kamotana basadi ba
 be ba tšaka mōllō kwotleng ka
 moswana. Mosadi bare ke
 lefiētō ke xore xe bo esa, o
 tšea lefiētō a fele ntlo le lapa
 kamotana le ka matha^Nama
 o be a fele xapê byalo. Banna
 ba khalē mo xa^Nafathla xe ba
 tšoxa ba be ba tšoxela kwotleng
 e sōna fētō-modirō, lexa monna
 a na le mosomō wa^{so}dira sešeu
 kapā^{so}šuxa kobō o be a dirēla
 dirō ya xaxwē kwotleng. Mosadi^N
 wa xaxwē mo ntlong ke xo
 asa ntlo le xo dirā lemati
 le xo dirā masaka a diruwa
^Nmosadi yēna o tšlotometse
^{ritšelo}makoto le xo dila ka tšitētō le
 xo dirā le xōphō le le botse mo

424

IV

K32/27

4

Lapa

Lapeng. Ke mosadi a etelwa
ke ngwanabō, polētō ya pele
ke xo verisana le monna ka
xa moeng. Mosadi kapamonna
o tla re 'axee' wa bōna ngwana
o thile xae, byale o tla ja eng.
mothlomong monna o tla itwara
leledu a re 'xare tseka' potšane
e le e byang, ke re ke re ba
tlē ba nwe morō. Mosadi yena
o tla re xo monna xare tseke
papa, xo tseka lena. Byale monna
o tla kitsa bašemane ba e
itwara ba e kxatla morōtō.
Byale xe a rata xo fa ngwanabō
dikapolētō tsa mesese. Xe maxwe
a etela ngwana ga mo lapeng
xa a ye jela a iphorothla
diatla (ke xore xa a ye a sa itwara
setō) o rwala lepeitō, kapa
nkwawana xoba ditlō kapa
dinawa xoba jeō ya maphitse
kapa lerote.

Lapa

Ka xo isetsa ngwana byale
 ke xore ngwana a kwê monate
 xore, mmè o thile, xomme o
 ntletse tse beso ke seina tsona.
 Byale xe e kare mmaso afitlha
 a ke a apere kokô ya matata
 jêla, tsaki le a sepelaxo
 ngwana kapa ngwetsi e tla
 mo apolêla kokô. Xe Ratswale
 a êtêla bana o swanela xo
 ya a tswere setô tšô xoba
 kxole tsa xo suswa, kamfeng
 wa moxona xoba motsoho.
 Ka xo dira byale moxonyana o
 tla tseka xo apolêla papaxo
 a seina jelaêlô. Xe Papiakôna a
 seina thêlêlê ya lexxêthô, o
 kxopêla ngwana wa xaxwê
 xomme mosadi le monna ba
 tla di bolêla ba ba bedi
 ba kwane xore xo ka dirwang.
 Xe ba seina sa bôna ba tla
 mo adimêla mo ka tseka xo

Lapa

Xe mosadi a na le mojadikana
 kaampsi, o ya ^mgnitwa xe a batla
 xo dila lapa xore a tle a
 mothursi. Xe mothlambe a
 itwele o ye a laeletse xore
 'maro a tle xo mo thusa
 mediro ya masemo xoba
 ya xaê. Xe mosadi wa lapa
 e le matomô a ithwala, o ye
 a romelwe xa xabô setswetse,
 ke molaô o tsebexaro xa
^Mmfathla thata; yo mongwe le
 yo mongwe xe mosadi wa xamê
 a le xanji le setswetse xa
 sa dumellwa xo bona
 phoofoto tse hosaro xab xoba
 xo dira mediro e boina. Bare
 xe mosadi a ~~the~~ ithwele
 a bona selo sa xo ^hhosa, a
 ka tla a belela ngwana yo
 a swanaro le sora. ^MMosadi
 yo mongwe wa thsaba sa
^Mmfathla o kile a bona serole

Lapa

se ba rexo Ponthio. se se
 axilexo Ma Hammeng, erile
 xa a bona sexole se a thsêxa
 kudu ka xokona se sêna
 maoto. Byale erile xe a
 fhwara ngwana a fhwara yô
 a swanaxo le sexole Ponthio.
 xo thwe se mosadi a le moima
 a fhwara ke seto kapa a
 thsêxa semumpu xoba sexole
 ngwana wa xaxwe o thlaxa
 e le sexole kapa semumpu.
 ka molaô wa sexole-xole se
 mosadi, a ithwele xomme
 a bêlêxa, monna wa xaxwe
 o fetsa lebaka la ngwaxa a
 sa xobale kobô le mosadi
 yô, ba re ke sešila. lexono
 xa ba dirê byalo xo feta lebaka
 la kwedi fse seletaxo xoba
 fse tharo, o xwetse monna a
 setse a xobala kobong e tee le
 mosadi.

Sapa

xe monna a fapane le mosadi
 xomme, a fea moretswa a
 šapa mosadi, mosadi o ye
 a tšakele ntlong e ngwê
 xoba a ngalele xa xakô xe
 xo le kxaupsi kapa krolê.
 Byale monna o tla tloxa
 a mo latêle xalê, a fihlê a
 bolele xore, ke ile ka fapana
 le mosadi ka xore le ka xore
 byale mosadi o ngadile.
 Byale mosadi o tla bitšwa batšê
 ba sekiswê ke bo-matome a
 tšona. xe e le phapanô ya
 pele ka mokswa wa setebele
 xa a lefiswe, xe a ka boella
 a itiya mosadi ke xona o tla
 lefiswa. monna xe a lebile
~~themo~~^{themo}, xo tšaxola ke tirô ya
 mosadi, ba tšwana xe ba kotula
 xoba xe ba sa êpa themo
 ditšharenz mosadi ke yina yo a lebillatšê
 kudu ka xa dijo.

end s 424